

UZASADNIENIE

Z. C. skazany został w przeszłości następującymi wyrokami :

1. łącznym Sądu Rejonowego w G. z dnia (...) r. sygn. (...), utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia (...)

w którym:

a) w punkcie I wyroku z kar wymierzonych skazanemu w sprawach sygn. (...),(...) i kary jednostkowej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie (...) orzeczono karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności oraz okresy wykonywania kar, stwierdzając,

że przedmiotowa kara została wykonana w całości,

b) w punkcie II wyroku z kar wymierzonych skazanemu w sprawach (...), trzech jednostkowych kar każda 1 roku pozbawienia wolności orzeczonych w sprawie (...), kary jednostkowej 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie (...) orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, który upłynął (...)

c) w punkcie III wyroku z pozostałych kar wymierzonych skazanemu w sprawach (...) i (...) oraz z kary wymierzonej skazanemu w sprawie (...) orzeczono karę łączną 5 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 10 lat próby, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego

w S. z dnia (...) sygn. (...), utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w G. z dnia (...) zarządzono wykonanie w/w kary pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono skazanemu okres odbytej kary od dnia (...) którą skazany będzie wykonywał w okresie od (...)

2. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) sygn. (...), za popełnione w dniu (...) wykroczenie skarbowe z art.65 § 4 kks na karę 2.000 zł; grzywny,

3. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) r. sygn. (...) zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia (...)

a) popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.65 § 1 kks na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny po 70 zł, przy czym postanowieniem z dnia (...) zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 100 dni,

b) popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.178a § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym z wymierzonych kar pozbawienia wolności orzeczono karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie wykonywał w okresie od (...), natomiast kara grzywny będzie wykonana w zastępczej formie pozbawienia wolności w okresie (...)

4. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) r. sygn. (...), za popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.242 § 1 kk na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany wykonywał w okresie (...)

5. Sądu Okręgowego w Z. z dnia (...). sygn. (...), za popełnione w okresie od co najmniej (...) przestępstwo skarbowego z art.91 § 1 kks w zw. z art.65 § 1 kks, art.37 § 1 pkt 1, 2 i 5 kks, art.7 § 1 kks i art.6 § 1 kks, na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby i 100 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość

jednej stawki dziennej na kwotę 65 zł, przy czym postanowieniem z dnia (...) zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 50 dni, którą skazany będzie wykonywał w okresie od dnia (...)

6. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) za popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.244 kk w zw. z art.64 § 1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie wykonywał w okresie od dnia (...)

7. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...), za popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.65 § 3 kks w zw. z art.65 § 1 kks na karę 90 stawek dziennych grzywny po 60 zł, przy czym postanowieniem z dnia (...) zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze (...) dni, którą będzie wykonana w zastępczej formie pozbawienia wolności w okresie (...)

8. Sądu Rejonowego w S. (...) z dnia (...), za popełnione w dniu 8.01.2016r. przestępstwo z art.244 kk w zw. z art.64 § 1 kk na karę 1 roku pozbawienia wolności, którą skazany odbył w okresie od (...)

9. Sądu Rejonowego w K. z dnia (...), za popełnione w dniu (...) przestępstwo z art.244 kk na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał w okresie od (...)

10. Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) za popełnione w okresie od (...) przestępstwo z art.12a ust. 2 ustawy o wyrobie alkoholu oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art.14 ustawy o wyrobie alkoholu oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych, na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności, która podlega wykonaniu.

Wyrokiem z dnia (...) Sąd Okręgowy w Z.
((...)) orzekł co następuje :

I. na podstawie art.39 § 1 i 2 kks i art.85 § 1 i 2 kk i art.89 § 1a i 1b kk w zw. z art.20 § 2 kks połączył wymierzone skazanemu **Z. S.** kary:

a) łączną 5 lat pozbawienia wolności orzeczoną w punkcie III wyroku łącznego Sądu Rejonowego w G. z dnia (...) r. sygn. (...),

b) łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)

c) 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) r. sygn. (...),

d) 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Z. z dnia (...). sygn. (...),

e) 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)

f) 1 roku pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. (...) z dnia (...)

g) 7 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia (...)

h) 5 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)

i biorąc za podstawy te kary **orzekł karę łączną 7 lat pozbawienia wolności**,

II. na mocy art.39 § 1 i 2 kks i art.85 § 1 i 2 kk, art.86 § 2 kk w zw. z art.20 § 2 kks połączył wymierzone skazanemu **Z. S.** kary:

a) 200 stawek dziennych grzywny po 70 zł orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)

b) 100 stawek dziennych grzywny po 65 zł orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Z. z dnia (...) r. sygn. (...),

c) 90 stawek dziennych grzywny po 60 zł orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)

i biorąc za podstawy te kary orzekł **karę łączną 300 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 65 zł,**

III. na zasadzie art.572 kpk umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kar łącznych orzeczonych w punktach I i II wyroku łącznego Sądu Rejonowego w G. z dnia (...) r. sygn. (...), oraz w zakresie kary grzywny orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) r. sygn. (...),

IV. na zasadzie art.577 kpk na poczet orzeczonej w punkcie I wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres odbytej w części kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie (...) od dnia (...) oraz okres kary odbytej w sprawie (...)

V. na zasadzie art.576 § 1 kpk stwierdził, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym,

VI. na zasadzie art.624 § 1 kpk zwolnił skazanego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w całości.

Z wyrokiem tym nie zgodził się **obrońca skazanego z urzędu adv. P. P.**, który zaskarżył go w pkt I i II co do wymiaru kar łącznych wymierzonych skazanemu na jego korzyść.

Powołując się na treść art.427 § 2 kpk i art.438 pkt 1, 4 kpk w zw. z art.447 § 3 kpk skarżący zarzucił sądowi I instancji :

1. obrazę prawa materialnego tj. art.33 § 3 kk w zw. z art.86 § 2 kk przez jego niewłaściwe zastosowanie w przedmiotowej sprawie polegające na niewzięciu pod uwagę wbrew obowiązkowi faktu nieposiadania przez skazanego żadnych dochodów i majątku ani też niewykonywania pracy zarobkowej oraz jego warunków osobistych, rodzinnych oceniając,

że będzie on w stanie zapłacić grzywnę w wysokości 300 stawek dziennych grzywny po 65 zł; każda, podczas gdy prawidłowa ocena wskazanych okoliczności i obecnej sytuacji skazanego wyklucza taki wniosek, co czyni zasadnym obniżenie wysokości stawki dziennej do dopuszczalnej kwoty 55 zł;

2. rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec skazanego w pkt I i II kar łącznych 7 lat pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 65 zł; przez błędną ocenę okoliczności wpływających na wymiar kar łącznych

i zastosowanie wobec skazanego zasady częściowej kumulacji, podczas gdy ustalone w sprawie relewantne okoliczności dot. skazanego przy uwzględnieniu celów zapobiegawczych i wychowawczych kary, w tym zwłaszcza sam fakt znacznej liczby wyroków skazujących nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu wobec skazanego pełnej absorpcji wobec pominięcia przez Sąd tego, że pomimo nieudanych próbacji skazanego, różnorodności przestępstw i długiego czasu, w którym skazany popełnił przestępstwa, za które orzeczono podlegające łączeniu kary, przestępstwa z pkt I b, c, e, f, g, h, zostały popełnione w odstępach nieprzekraczających 2,5 roku, a z pkt II a i c części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku łącznego zostały popełnione w okresie niewiele przekraczającym 7 miesięcy oraz wymierzeniu mu kar łącznych 5 lat pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny, gdyż w łączna ocena okoliczności dotyczących skazanego i wyroków wymierzających kary podlegające łączeniu przez pryzmat zasad wyrażonych w art.85a kk oraz art.53 kk przesądza więc o tym, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy adekwatnym byłoby wymierzenie postulowanych w tym zarzucie kar łącznych pozbawienia wolności i kar grzywny (tak w oryginale – dop. SA P-ń).

Reasumując, na podstawie art.427 § 1 kpk i art.437 § 2 kpk apelujący wniósł o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie w miejsce kary łącznej wymierzonej w pkt I kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności, a w miejsce kary łącznej wymierzonej w pkt II kary łącznej 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawkiiennej na kwotę 55 zł;
2. zwolnienie skazanego w całości z obowiązku uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, w tym opłaty za postępowanie odwoławcze,
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy kosztów obrony z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna. Zawarta w niej argumentacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Zmiana sytuacji faktycznej (wykonanie części kar) już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia doprowadziła jednak do jego zmiany.

Na wstępie należy zauważyć, iż sąd I instancji w sposób prawidłowy i wyczerpujący rozważył wszystkie okoliczności i dowody ujawnione w toku rozprawy dokonując następnie na ich podstawie właściwych ustaleń faktycznych. Postępowanie w niniejszej sprawie zostało przeprowadzone dokładnie i starannie. Ocena materiału dowodowego, dokonana przez Sąd Okręgowy w Z. nie wykazuje błędów logicznych i nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów. Uzasadnienie wyroku łącznego z dnia (...) odpowiada wymogom art.424 § 1 i 2 kpk i w pełni pozwala na kontrolę prawidłowości rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu obrazy prawa materialnego zawartego w pkt 1 apelacji. Skarżący odnosił go do nienależytego zastosowania w przedmiotowej sprawie przepisów art.33 § 3 kk w zw. z art.82 § 2 kk. Pogląd wyrażony w ocenianym środku odwoławczym jest jednak

w realiach niniejszej sprawy błędny. Obraza prawa materialnego może polegać na błędnej wykładni prawa (wówczas następstwem jest błędne stosowanie prawa) albo na błędnym zastosowaniu prawa przy niekwestionowanej jego wykładni. Apelujący odwoływał się do drugiego z ww. przypadków. Obraza prawa polegająca na błędnym zastosowaniu lub niezastosowaniu przepisów prawa materialnego ma miejsce wówczas, gdy są to przepisy o charakterze stanowczym, tzn. nakazujące stosowanie prawa materialnego lub zakazujące jego stosowania. Nie stanowi natomiast obrazy prawa materialnego niezastosowanie określonej instytucji, jeżeli ma ona charakter fakultatywny. Wówczas ustawodawca używa z reguły zwrotu „sąd może” (vide: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7.10.2010r., II KK 246/10; z dnia 22.12.2010r., II KK 279/10; z dnia 21.12.2006r., V KK 368/06). Z tego też powodu zarzut obrazy prawa materialnego – co do zasady – nie może dotyczyć dyrektyw sądowego wymiaru kary wskazanych w art.53 § 1 kk oraz okoliczności uwzględnianych przy wymiarze kary lub środków karnych wymienionych w art.53 § 2 kk w zw. z art.56 kk. Przepisy te nie mają bowiem charakteru norm stanowczych, gdyż nie zobowiązują sądu do określonego zachowania. Natomiast pozostawiają mu swobodę orzekania w zakresie zastosowanego stopnia represji karnej. W wypadku więc kwestionowania przez skarżącego wymiaru kary lub środków karnych z uwagi na nieprawidłową ocenę zawartych w art.53 § 1 kk dyrektyw albo okoliczności dotyczących wymiaru kary zarzut odwoławczy powinien dotyczyć rażącej niewspółmierności kary lub środka karnego. Jedynie w wypadku gdy sąd

w ogóle przy wymiarze kary pominął dyrektywy jej wymiaru, można postawić zarzut obrazy prawa materialnego (vide: orzeczenia Sądu Najwyższego

z 1.04.2009r., III KK 314/08; z dnia 7.10.2011r., III KK 36/11; z dnia 18.01.2007r., II KK 390/06). Sytuacja taka nie miała jednak miejsca

w przypadku kwestionowanego wyroku. W tym miejscu warto przypomnieć,

że przepis art.33 § 3 kk stanowi, że ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 zł; ani też przekraczać 2.000 zł;. Okoliczności te Sąd Okręgowy miał jednak na uwadze, czego dowodem jest zapis na s.10

uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Z kolei w art. 86 § 2 kk ustawodawca przyjął, że wymierzając karę łączną grzywny, sąd określa na nowo wysokość stawki dziennej, kierując się wskazaniem określonymi w art. 33 § 3 kk; wysokość stawki dziennej nie może jednak przekraczać najwyższej ustalonej poprzednio. Wymierzając skazanemu w pkt II zaskarżonego wyroku karę łączną grzywny w wysokości 300 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości stawki dziennej na kwotę 65 zł;

(maksymalnie możliwa 70 zł;) sąd I instancji granic, w których mógł się poruszać z pewnością nie przekroczył. Tym samym nie sposób uznać,

że dopuścił się naruszenia prawa materialnego w sposób sugerowany przez autora apelacji. Na marginesie wypada też zaznaczyć, że sam skarżący domagał się określenia wysokości ww. stawki dziennej na kwotę 55 zł; a więc jedynie o 10 zł; niższą niż ta ustalona przez sąd meriti. Postulat ten nijak się więc ma do wyводу, który stanowić miał uzasadnienie tego niefortunnego zarzutu.

Przechodząc do zawartego w pkt 2 apelacji obrońcy skazanego zarzutu rzekomej rażącej niewspółmierności kar łącznych pozbawienia wolności i grzywny nie sposób nie zauważyć, że sprowadził się on wyłącznie do polemiki z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego w Z.. Zarzut ten jest jednak tylko wówczas słuszny, gdyby na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary. Zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut w kategorii ocen, można podnieść jedynie wówczas, gdy kara nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, stając się w społecznym odczuciu karą niesprawiedliwą. Nie każda bowiem różnica w ocenie wymiaru kary może uzasadniać zarzut rażącej niewspółmierności kary, ale tylko taka, która jest natury zasadniczej, to znaczy jest niewspółmierna w stopniu nie dającym się zaakceptować. O rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk nie można bowiem mówić w sytuacji, gdy Sąd wymierzając karę uwzględnił wszystkie okoliczności wiążące się z poszczególnymi ustawowymi dyrektywami i wskaźnikami jej wymiaru. Nie można zasadnie dowodzić rażącej niewspółmierności kary także wówczas, gdy granice swobodnego uznania sędziowskiego będące wyrazem zasady sądowego wymiaru kary nie zostały przekroczone (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10.04.1996r. II AKa 85/96, publ. KZS 1996/4/42; wyroki Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18.01.1996r. II AKr 463/95, publ. OSA 1996/7-8/27 i z dnia 22.06.1995r. II AKr 178/95, publ. Prok. i Pr. 1996/2-3/25 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.11.1973r. III KR 254/73, publ. OSNPG 1974/3-4/51). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy

w Z. w sposób wnikliwy rozważył istniejące okoliczności łagodzące oraz szereg przesłanek wpływających na zaostrzenie represji karnej wobec skazanego Z. C. (vide: s.9 uzasadnienia). W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 85a kk orzekając karę łączną, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Jednocześnie należy mieć na względzie także dyrektywy zawarte w art. 86 1 i 2 kk, w myśl których sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach. Wymierzając karę łączną grzywny, sąd określa na nowo wysokość stawki dziennej, kierując się wskazaniem określonymi w art. 33 § 3 kk; wysokość stawki dziennej nie może jednak przekraczać najwyższej ustalonej poprzednio. Jednocześnie w art. 89 § 1-1b kk zastrzeżono, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary łącznej w wymiarze nieprzekraczającym roku, jeżeli sprawca w czasie popełnienia każdego z tych przestępstw nie był skazany na karę pozbawienia wolności i jest to wystarczające do osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. W razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności

z warunkowym zawieszeniem ich wykonania sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Sąd orzeka karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, przyjmując, że miesiąc kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania równa się 15 dniom kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Jednocześnie także w art. 39 § 1 i 2 kks przyjęto, że sąd wymierza karę łączną

w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa skarbowe do ich sumy, nie przekraczając jednak 1080 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 15 lat pozbawienia wolności; karę ograniczenia wolności wymierza się w miesiącach i latach. W razie skazania za zbiegające się przestępstwo skarbowe i przestępstwo określone w innej ustawie karnej, sąd wymierza karę łączną na zasadach określonych w niniejszym kodeksie; przepis art.43 § 1 Kodeksu karnego stosuje się odpowiednio.

W piśmiennictwie przyjmuje się (vide: Komentarz do art.86 kk [w:] G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Tom I. Komentarz do art.1-116 kk, Zakamycze, 2004, wyd. II. tezy 30-44), że niezależnie od możliwości zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji, asperacji jak i zasady pełnej kumulacji, oparcie wymiaru na zasadzie absorpcji lub kumulacji traktować należy jako rozwiązanie skrajne, stosowane wyjątkowo i wymagające szczególnego uzasadnienia Wskazuje się także,

że priorytetową zasadą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji. Rozstrzygnięcie, która z dających się odczytać z treści art.86 kk dyrektyw wymiaru kary łącznej powinna stanowić podstawę wymiaru tej kary

w konkretnym przypadku związane jest z dwoma okolicznościami. Po pierwsze z zagadnieniem wskazań wynikających z dyrektyw prewencyjnych, po wtóre ze znaczeniem okoliczności podmiotowych i przedmiotowych uwzględnianych przy wymiarze kary łącznej, w tym zwłaszcza charakterem związku zachodzącego pomiędzy pozostającymi w zbiegu przestępstwami. Oba elementy, a więc zarówno dyrektywy prewencyjne, jak i związek zachodzący pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami, stanowią podstawowe okoliczności wpływające na wybór szczegółowej dyrektywy wymiaru kary łącznej. Odnosząc się do tego zagadnienia Sąd Najwyższy stwierdził, że „wymierzając karę łączną sąd powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak”

(vide: wyrok z 15.05.1990 r., IV KR 80/90). W orzecznictwie przyjmuje się nadto, że orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, to jest oznaczenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar. Wymiar kary łącznej zależy od stopnia związku przedmiotowego i podmiotowego zbiegających się przestępstw. Może on być łagodzony, gdyby kara tak oznaczona jako kara zasłużona nie była celowa.

Nie może jednak być zaostrzony ze względów celowości ponad granice kary zasłużonej (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 4.10.2000r.,

II AKa 175/00, publ. KZS 2000/10/31). W doktrynie podnosi się również,

że co do przesłanek stosowania **zasady absorpcji** przy wymiarze kary łącznej to może ona znaleźć zastosowanie w tych wypadkach, gdy zachodzi **ścisły związek podmiotowy i przedmiotowy między pozostającymi w zbiegu przestępstwami**, który sprawia, że granica pomiędzy zbiegiem pomijalnym

a zbiegiem realnym nie jest wyraźnie zarysowana. Tym samym podstawowym elementem uzasadniającym oparcie wymiaru kary na dyrektywie pełnej lub częściowej absorpcji jest wskazywany w orzecznictwie związek podmiotowo-przedmiotowy między pozostającymi w zbiegu przestępstwami. Przez związek podmiotowo-przedmiotowy rozumie się przede wszystkim podobieństwo rodzajowe zbiegających się przestępstw, motywację i czas popełnienia każdego z nich. Charakter więzi zachodzących między pozostającymi w realnym zbiegu przestępstwami, objawiającej się bliskością (zwartością) czasową, ale

i popełnieniem czynów powiązanych ze sobą wspólnym zamiarem czy ciągiem działań sprawcy (...) sprawia, że „przy tego typu sytuacjach zaciera się indywidualny charakter poszczególnych przestępstw, a ponownej oceny wymaga całe zjawisko, na które złożyły się wszystkie przypisane czyny. Taka sytuacja może doprowadzić do zastosowania pełnej absorpcji” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 5.11.1998r., II AKa 260/98). Trafnie podkreśla się w orzecznictwie że zasadę absorpcji stosuje się, gdy przestępstwa objęte realnym zbiegiem w liczbie nie więcej niż dwa wskazują na bliską więź przedmiotową i podmiotową, są jednorodnej i popełnione zostały w bliskim związku czasowym i miejscowym, stanowiąc jeden zespół zachowań sprawcy, objęty jednym planem, mimo godzenia w różne dobra osobiste. Obok wskazanego powyżej związku podmiotowo-przedmiotowego między zbiegającymi się przestępstwami za stosowaniem dyrektywy absorpcji przemawiać może także ocena stopnia społecznej szkodliwości zbiegających się przestępstw w tych wypadkach, gdy jedno z popełnionych przestępstw ma jednoznacznie wyższy od pozostałych stopień szkodliwości, swoiście dominuje nad pozostałymi, które mają mniejsze znacznie z punktu widzenia zawartości bezprawia. Przeciwno oparciu wymiaru kary łącznej na dyrektywie absorpcji przemawiać może

fakt naruszenia przez sprawcę różnych dóbr prawnych, przez zachowania podjęte w różnym miejscu i czasie w stosunku do różnych osób pokrzywdzonych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 23.06.1987 r., IV KR 55/86). Ustalenie ścisłego związku podmiotowego i przedmiotowego między przestępstwami może wskazywać na dyrektywę absorpcji jako podstawę wymiaru kary łącznej, jednak nie ogranicza ani nie eliminuje możliwości zastosowania pozostałych dyrektyw mających znaczenie dla wymiaru kary łącznej. Trafnie wskazuje się przy tym w orzecznictwie, że „**absorpcję kar stosować należy bardzo ostrożnie, biorąc pod uwagę negatywną co do sprawcy przesłankę prognostyczną, jaką jest popełnienie kilku przestępstw**” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 12.07.2000r.,

II AKa 171/00, publ. OSA 2001/2/5). Oparcie wymiaru kary łącznej na **dyrektywie kumulacji**, jako rozstrzygnięcie skrajne, stanowiące wyjątek od zasady zastąpienia jedną karą łączną sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa, wymaga szczególnego uzasadnienia. Podkreślić należy,

że uzasadnienie wymierzenia kary łącznej w wysokości sumy kary jednostkowych wynikać musi zarówno z dyrektyw prewencyjnych, ogólnej

i szczególnej, jak i oceny związku (a raczej braku ścisłych więzi) między poszczególnymi przestępstwami. Szczęólnego znaczenia nabiera

w powyższym kontekście podkreślana w orzecznictwie zasada, wedle której wymiar kary łącznej nie może być zaostrzony ponad granice kary zasłużonej. Wskazuje się, że zastosowanie dyrektywy kumulacji, w szczególności częściowej, wynikać może z dopuszczenia się przez sprawcę przestępstw na szkodę różnych pokrzywdzonych, charakteryzujących się podobnym, stosunkowo wysokim stopniem społecznej szkodliwości (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 7.03.1991r., II AKr 15/91, publ.KZS 1991/3/12). Jednym z elementów wpływających na możliwość oparcia wymiaru kary łącznej na dyrektywie kumulacji jest stopień związku między pozostającymi w zbiegu przestępstwami. Im związek ten jest ściślejszy, tym bardziej przeważa absorbowanie poszczególnych kar, im luźniejszy - ich kumulacja, sumowanie. W orzecznictwie podkreśla się, że równość wobec prawa, stanowiąca podstawę wszelkiej sprawiedliwości wymaga, by zasady te stosować identycznie do każdego przypadku, nie zważając, która ze stron na tym w poszczególnej sprawie traci, a która korzysta (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 13.07.1995r., II AKr 184/95, publ. Prok. i Pr. 1996/2-3/16). Mając na względzie wyjątkowość opierania wymiaru kary łącznej na dyrektywie pełnej absorpcji oraz podkreślaną powyżej zasadę wyjątkowego charakteru „dyrektywy konsumpcji” przyjąć należy, iż **w zasadniczej większości przypadków podstawową dyrektywą szczegółową stosowaną w procesie wymiaru kary łącznej jest dyrektywa asperacji**. Stwarza bowiem podstawy do orzeczenia kary łącznej w granicach adekwatnych z punktu widzenia zasad prewencji ogólnej i prewencji szczególnej, przy uwzględnieniu zasady racjonalizacji jako podstawowego celu wymiaru kary łącznej oraz zasady humanitaryzmu w stosowaniu kar i środków karnych, a także zasady poszanowania godności człowieka określonej w art.3 kk. Dyrektywa ta z jednej strony pozwala unikać nieuzasadnionego premiowania sprawcy popełniającego kilka przestępstw, do czego prowadzi dyrektywa absorpcji oznaczająca w istocie wymiar kary za jedno z pozostających w zbiegu przestępstw oraz praktyczną bezkarność w zakresie pozostałych, z drugiej pozwala uniknąć konsekwencji w postaci kumulacji dolegliwości wynikającej z orzeczonych kar jednostkowych, a tym samym naruszenia zasady racjonalności wymiaru kary i zasady humanitaryzmu stosowania kar

i środków karnych oraz poszanowania godności człowieka, do czego prowadzi oparcie wymiaru kary łącznej na dyrektywie kumulacji. Dyrektywy te zostały należycie uwzględnione przez Sąd Okręgowy w Z. zarówno przy wymiarze kary łącznej pozbawienia wolności, jak i grzywny. Trafnie przy tym zakreślone zostały na s.8 uzasadnienia granice w jakich mógł poruszać się sąd meriti orzekając w tym zakresie. Słusznie wykluczono możliwość zastosowania pełniej absorpcji w stosunku do skazanego. Niewątpliwie brak jest szczególnych względów, które uzasadniałyby zastosowanie tego rodzaju skrajnego rozwiązania. Próżno szukać ich także w uzasadnieniu apelacji, które sprowadza się li tylko do polemiki ze stanowiskiem sądu I instancji. Prawidłowo zastosowano zatem w stosunku do ww. zasadę asperacji. W tym zakresie w odpowiedni sposób uwzględniono różnorodność przestępstw, których dopuścił się w przeszłości skazany, jak i też znaczny okres czasu

w jakim czyny te miały miejsce. Odmienny pogląd obrońcy skazanego na s.3 apelacji nie wytrzymuje krytyki. Należycie uwzględniono nieskuteczność stosowanych pierwotnie kar wolnościowych. Sąd I instancji odpowiedni walor nadał też aktualnej postawie skazanego w zakładzie karnym. Nadmierne eksponowanie przy tym znaczenia opinii, na którą powołuje się obrońca jest chybione. Tak jak zauważył Sąd Okręgowy w Z. nie jest to bynajmniej opinia negatywna,

jednakże trudno uznać by skazany wybitnie wyróżniał się z ogółu osadzonych. Także Sąd Apelacyjny w pełni docenia pozytywne aspekty resocjalizacji wyliczane ponad rzeczywistą miarę przez autora apelacji, jednakże nie uzasadnia to jeszcze – podobnie jak i złożona sytuacja osobista skazanego – zastosowania dyrektywy pełnego pochłonięcia kar w sposób postulowany w apelacji.

Po wydaniu przedmiotowego wyroku doszło jednak do zmiany sytuacji faktycznej. Odpowiednio w dniach(...) skazany zakończył odbywanie kar pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku pozbawienia wolności oraz 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w S. (...) z dnia (...) ((...)) oraz Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) ((...)).

Zgodnie z treścią art.85 § 1 i 2 kk (mający zastosowanie także do przestępstw skarbowych z uwagi na art.20 § 2 kks) jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art.89 kk,

w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w art.85 § 1 kk. Ustawodawca wprowadził zatem przy orzekaniu kary łącznej m.in. kryterium „ kary podlegającej wykonaniu”. Nie sposób zatem nie zgodzić się z poglądem wyrażonym m.in. w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego

z dnia (...) ((...)), że w sprawach dotyczących wydania wyroku łącznego sąd odwoławczy oczywiście jest zobowiązany do badania

z urzędu, czy w czasie po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji nie doszło do zmiany stanu faktycznego na skutek wykonania w całości choćby jednej z kar podlegających łączeniu, a jeżeli taką zmianę stwierdzi, ma obowiązek ją uwzględnić. Oczywiście jest jednak, że w takiej sytuacji, stosując normy prawa materialnego, sąd odwoławczy nie może jednak czynić tego wbrew fundamentalnym regułom postępowania, stanowiącym zarazem zasady procesu karnego; jedną z takich podstawowych zasad wyraża zakaz reformationis in peius. Stanowisko to Sąd Apelacyjny w P. w pełni podziela i akceptuje. Znajduje ono zresztą potwierdzenie w orzecznictwie sądów powszechnych (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20.04.2017r., II AKa 104/17), w którym również zastrzeżono, że zmiana wyroku łącznego polegająca na wyeliminowaniu danego wyroku z podstawy orzeczenia kary łącznej nie może naruszać zakazu reformationis in peius. Kierując się ww. dyrektywami Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w następujący sposób, że:

1. w pkt I uchylił orzeczenie o karze łącznej 7 lat pozbawienia wolności,
2. na podstawie art.572 kpk w zw. z art.85 § 2 kk umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kar pozbawienia wolności wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w S. z dnia (...)w sprawie (...) oraz Sądu Rejonowego w S. z dnia (...) w sprawie (...), opisanych w pkt Ic i If zaskarżonego wyroku, które po wykonaniu nie podlegają już odbyciu przez skazanego,
3. na podstawie przepisów wskazanych w pkt I zaskarżonego wyroku połączył na nowo kary pozbawienia wolności opisane w pkt Ia, b, d, e, g, h tego orzeczenia oraz wymierzył skazanemu nową karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat i 9 miesięcy,
4. w pkt IV zaskarżonego wyroku uchylił orzeczenie o zaliczeniu na poczet kary łącznej okresu kary odbytej w sprawie (...) Sądu Rejonowego w S. (...).

W pozostałym zakresie utrzymano w mocy zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Z.. Jak wynika z powyższego, dzieląc przy tym ww. ustalenia i oceny sądu I instancji co do zasad wymiaru kar łącznych, dokonał pełnej eliminacji kar jednostkowych (1 roku pozbawienia wolności oraz 3 miesięcy pozbawienia wolności), które zostały odbyte przez skazanego już po wydaniu wyroku z dnia (...) Dzięki temu nie ma możliwości by tak skonstruowane orzeczenie o karze łącznej pogarszało sytuację skazanego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok łączny jedynie w wyżej wskazanym zakresie, nie znajdując jakichkolwiek podstaw do dalszej jego modyfikacji czy też uchylenia wyroku do ponownego rozpoznania. W pozostałym zakresie wyrok sądu I instancji utrzymano więc w mocy.

O **kosztach obrony z urzędu** za postępowanie odwoławcze Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art.29 ust.2 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze (tj. Dz.U. Nr 16, poz. 124 z późn.zm.) i § 1, § 2 pkt 1 i 2, § 4 ust.1-3, § 17 ust.5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj. Dz.U. z 2019r., poz.18). Z tego też tytułu sąd zasądził na rzecz adw. P. P. kwotę 147,60 zł; (w tym 23 % podatek VAT).

O wydatkach poniesionych w trakcie postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie **art.624 § 1 kpk**, zwalniając skazanego od ich ponoszenia, albowiem istnieją podstawy do uznania, że ich uiszczenie byłoby zbyt uciążliwe dla Z. C. ze względu na jego aktualną sytuację majątkową, a w szczególności obciążenie obowiązkiem uiszczenia grzywny. Z uwagi na treść art.6 ustawy z dnia 23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych nie obciążono skazanego opłatą za II instancję.

J. S. I. P. M. Ś.